

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unității»

in
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XII.

Blaş 1 Februarie 1902.

Numărul 5.

Sentința de la Satmar.

Nu credeam, că totă afacerea să
ieie o ast fel de întorsătură, serioasă
din cale afară. Tot lucrul îl consideram
de opera unui şovinist hiperzelos, care,
în sfârşit va fi adus la reson, chiar de
mai marii sei. Dar ne-am înşelat!

Éta de ce era vorba.

Preotul George Ardelean din Negru,
diecesa oradană, a servit prin August
liturgia în locul socrului său, protopopul
din Szamos-Dob. Printr'o slăbiciune
păcătoasă, preoții din Szamos-Dob, —
fiind de acesta parochie vorba, — au
dat voie credincioşilor, ca înainte de
inceperea stei liturgii să reciteze rosa-
riul, să înțelege pe limba magiară.

Preotul Ardelean, om tiner, în-
trând în afinta biserică, e conturbat de
câte va babe, cari cântău pe unguresce
un versicul, fără nici un fond religios.
El le provócă să tacă și le spune să
iese din biserică. Babele tac, dar pentru
aceea iaū parte și ele la sf. liturgie.

Un calvin din comuna aceea, a
auđit de întimplarea acesta și îndată a
acusat pe părintele Ardelean, că a
făcut scandal public în biserică și a
oprit credincioşilor folosirea limbei
maghiare la cultul religios. . . .

Și cum miscarea pentru limba
magiară în biserică gr. cat. a fost
nevoită să se opréscă în mersul său,
fiind rău văđută de cei în drept, parti-
saniū nesocotiți ai acestei miscări, au
aflat prilejul potrivit să lovéscă cu
litera legii în toți aceia, cari se pun
în contra introducerii unei limbi străine
în locul celei române.

Și ce e mai ușor, de cât să lovésci
în un preot gr. cat. „trădător de patrie“,
într'un „maghiarofag“ și „persecutor a
limbei statului“! Contra preotului s'a
pornit proces și pertractarea s'a și
ținut la 25 ort.

„Tribuna“ de Joi are câteva notițe
despre decursul acestui proces, dar și
din aceste puține însemnări, apare în
deplină lumină, că totă afacerea e trasă
de păr. Se aduc de martori babele, cari
fuseră în biserică și prin întrebări su-
gestive li se pune în gură răspunsul, și
când nici acesta nu succede, judele
dictéază însuși la protocol, ceea ce ar
fi dorit să spună martorii. Urmézá vor-
birea procurorului, care acasă pe în-

criminat cu delictul comis contra eser-
citiului liber al religiunii, cerénd să
fie pedepsit cu asprimea § 191 și 192.
După pertractare judele imediat și
dictéază contra preotului Ardelean ma-
ximul pedepsii: *6 luni temniță, 400
cor. pedépsă în bani și eventual alte 20
zile și suportarea speselor de proces.*

Acesta e decursul întregii afaceri,
care nu e permis să se opréscă aci.

Nu e destul, că acusatul și apără-
torul au insinuat apelata. Mai marii
preotului Ardelean sînt chemați să în-
trevină pentru apărarea lui.

Căci proprie, care e în esență
vina acusatului? a oprit — să zicem
aşa, — prin vorbe aspre pe nesce
credincioși să cânte în biserică în o
limbă străină, și i-a scos afară.

Atâta și nimic mai mult! Pentru
pécatul acesta nu forul civil e chemat
să reguleze pe un preot, și chiar de
aceea credeam noi, că afacerea va fi
promovată forului bisericesc, care în
casul cel mai rău, avea să-l judece
pentru că a făcut scandal în biserică.
Forul civil a depăşit marginele com-
petenței sale și s'a pus judecător peste
un preot în lucruri de acelea, cari nu
se țin de el să le judece. E o afacere
disciplinară, pentru care Ordinariatul
singur era în drept să-l afie sau nu
vinovat pe un preot al său.

Dar grozăvenia lucrului stă proprie
în aceea, că păr. Ardelean a provocat
să tacă pe nesce babe, cari cântău
unguresce. Aci-i buba. Limbei magiare
i-s'a denegat dreptul de a fi folosită în
biserică românească gr. cat. și mai mult
încă, a fost dată pe ușă afară.

Asta era de nesuferit. Dl Szabó
Jenő, cu toți partisanii limbei liturgice
magiare, au trebuit să fie pétrunși de
un rece fior, auđind de faptul, că în
Satmar, țara făgăduinții, un popă
valach a comis acest mare sacrileg.
De aci furia și nesăbuita grabă de a-l
osândi. Mirare, că păr. Ardelean n'a
fost deținut.

E rîndul credem noi, ca Preaven.
Ordinariat diecesan de Orade să între-
vină și să arete forurilor competente,
că deși póte păr. Ardelean a greşit în
chipul cum a purces, dar în esență a
avut dreptate: *în biserică gr. cat. română,
limba ce se folosește la toate serviciile
religióse, este exclusiv numai cea română.
nici o altă limbă, n'are drept să resune
înaintea sfintului altar.*

Nu ne îndoim un moment, că dór
intervenirea acesta nu se va face.
E vorba de un preot, care e lovit cu
asprimea legéi, pentru că a ținut la
dreptul bisericii sale. Și Ordinariatul
de Orade nu-l póte lăsa pradă calvi-
nilor, cari tot de una au vrut să
umiléscă biserică românească.

Ordinariatul de Orade nu póte
privi indiferent în fața osindei de la
Satmar, căci e vorba să se știe odată,
*că toți acei preoți, slabi de inger, cari
în bisericile lor, sau cu prilejul altor
serviciū religióse, au permis să se póta
cânta unguresce, s'au făcut vinovați,
uitând că în biserică noastră numai limba
românească póte fi folosită.* Trebuie să
li-se atragă atențiunea acelor preoți,
că în vreme ce țin să facă plăcere
unor credincioși, indiferenți de limba
lor maternă, deschid uşa largă mise-
riilor de acest fel.

Nu ne miră pe noi nici faptul, că
pentru osîndirea păr. Ardelean s'a
restălmăcit citații paragrafi, cari se
potrivesc ca musca în lapte; nici că
i-s'a demésurat de-a una maximul
pedepsii, — ceea ce ne miră e în-
drăsneala, ce și-au luat contrarii a tot
ce e românesc, spre a introduce, cu
puterea în casa Domnului o limbă
străină, numai pentru ca mai târziu
să-și póta dovedi neajunsele lor ideale.

Dar în sfârşit și aci pe partea
noastră e slăbiciunea. Corespondentul
nostru, care ne scrie în afacerea acestei
osinde, observă următoarele:

„Dacă cercăm cauzele acestui rău,
ne vine fără voie întrebarea, că ore
dacă preoțimea și învățătorimea din
acele părți ar sta la culmea misiunii
lor, le-ar da credincioşilor exemple, că
sînt români în viața și faptele lor; dacă
și-ar implini datorința de luminătorii
poporului, ar ajunge lucrurile așa de
departe? Eū unul, care cunosc poporul
român de pe aici, cred că nu!“

Sentința de la Satmar să fie un
memento pentru preoțimea și învățăto-
rimea noastră, care să îi trezéscă la o
mai intensivă lucrare românească, căci
alt cum, ceea ce s'a întimplat păr.
Ardelean, mîne se póte întimpla și
altuia.

Congresul autonomiei catolice.

— Raport special al „Unirii“. —

(Continuare.)

Sedința IX.

Acésta a fost prima ședință, care nu s'a mai ținut în casa magnatilor, ci în sala cea mare a casei orașului. *Horánszky* a fost primul vorbitor, care și-a interpretat cuvintele zise în ședința trecută, reflectând eppului *Majláth*. El și-a exprimat numai o părere individuală, când a zis, că e adict al statificării scolilor și acésta a zis-o basat pe convingerea lui politică de până acuma. N'a zis, că numai catolicii să-și predee scolile statului, ci *tóte* confesiunile. Cum-că părerea acésta a lui nu este contrară învățătorei bisericii catolice, o dovedește o hotărîre a episcopilor americani cari în 1893 s'a declarat pentru creșterea de stat — ceea-ce nu se împotrivesc nici intențiunilor și nici ordinațiunilor Pontificalului Leo XIII.

Eppul *Majláth* zice, că l'a înțeles foarte bine pe *Horánszky*, că scolile tuturor confesiunilor le-a înțeles, când a atins statificarea. Biserica, ca o corporațiune perfectă, are drept de a se folosi de mijloacele acelea, cari îi asigură ajungerea scopului. Cele mai potrivite mijloace îi sînt scolile, și pe cum arată istoria, scólele au fost tot de una tesaurul cel mai scump bisericii. N'a voit să facă personalități, dar ca episcop și-a ținut de datorință să respingă acestea îndrăsniri ale lui *Horánszky*.

Pontificele — după cum știe — a fost în 1892 de aceeași părere cu *Horánszky*, dar deja în 1893 s'a declarat hotărît pentru scolile confesionale.

Simonji-Semadan, critică cu totă asprimea cuvintele lui *Horánszky* referitoare

la scoli și laudă pe episcopul *Majláth*, care a combătut părerile lui greșite și a luat în apărare biserica. Drept clarificare la ținuta lui *Horánszky* aduce un fapt din trecut, când în congresul din 71 *Horánszky* a pledat, ca biserica catolică din Ungaria să se desbine de Roma și atunci *Hajnal* a protestat în contra ăstor fel de vorbiri, la ce întreg corul episcopesc s'a ridicat și a respins cu indignare vorbele neprecugetate a le lui *Horánszky*.

Rákóvsky întreprinde, că frumoșe timpuri au fost acelea, ceea-ce a produs o ilaritate generală; mai ales, că se potrivea de minune cu ținuta episcopilor de azi față de *Horánszky*.

Bar. Josika Samu: Nu trebuie ca să ne punem pe un punct așa extrem, cum s'a pus opoziția. Elaboratul acesta de autonomie încă nu e gata, și chiar corul episcopesc dorește, ca să mai facă unele sacrificări la desbaterea specială. Dar rezervarea drepturilor nu o vede încă asigurată, până ce nu se alătură la elaborat. Face deci propunerea ca congresul să primescă elaboratul comisiunii de 27 împreună cu declarațiunea rezervării de drept să o înainteze Maiestății sale spre sancționare.

Contele Zichy Vladimir: În scolile catolice nu numai în orele de religie să propune în spirit religios, ci și în celelalte. Nu este adict al scólelor de stat nici ca catolic, nici ca magiar. Nu este vorba de aceea, că — după cum a zis *Horánszky* — acelea 12 gimnasil, ce sînt în mîna statului regenera-vor catolicismul în Ungaria, ci mai mult, — că pôte să-și iee biserica proprietatea sa din mîinile statului, sau tot în robie să va trăi și de acum încolo. Nu primește proiectul.

Szabó Jenő (cunoscutul *Moise* a liturghiei magiare) se încercă să construeze podul de apropiere ale celor două păreri opuse din

congres. Autonomia o voiesc toți membrii congresului. Trebuie înse să se știe cum că și poziția guvernului în chestiunea acésta este foarte grea. Nu trebuie să se spărie nici opoziția, căci dóră prin proiectul de față autonomia încă nu este definitivă. E vorba mai mult, ca să li să dee catolicilor o arenă de luptă, unde toți în frunte cu episcopatul să pôta lupta umăr la umăr. Nici autonomia Ardelenilor n'a fost de la început perfectă. Primește proiectul.

Györfi Gyula: Combate punct de punct pe *Szabó Jenő*. Autonomia statului ardelean i-și află rădăcinile în vechile legi ardelenesci, recunoscute și codificate și în legea de uniune a Ardealului cu Ungaria în 1848 și numai mai tîrziu au fost știrbite drepturile aceste din partea celor de la guvern. Arena de luptă prin autonomia proiectată să prepară celor de la guvern, avînd catolicii un drept de intervenire. Când a vorbit *Horánszky* vorbitorul l'a întrerupt zicînd, că subscrie aceea, ce a zis acela. A înțeles înse așa că statul să pună mîna pe tóte scólele confesionale, cari propagă învățături contrare statului și atunci și catolicii vor fi așa de marimosi, ca să-și predee scolile. Dar numai scolile catolice să fie în mîna statului, e o injurie.

Szinyey Merse József e pentru autonomie.

Sedința X.

Sedința acésta a fost mai mult polemică.

Rákóvsky a deschis discuția arătînd, că în tabera lui *Apponyi* nu mai este unitate de păreri, pe când cei din jurul lui *Zichy Nándor* au rămas consecuenți pînă în sfârșit. Deja și între vorbirea lui *Horánszky* și a lui *Apponyi* este contradicție. *Horánszky* a zis, că autonomia nu pôte să-și pretindă fondurile fără a se aduce legi nouă, în privința acésta, *Apponyi* din contră. Toți

FEUILLETON.

Fiul adoptiv.

(din italienece.)

Piața unui orașel din Italia era îndesată de popor. Musica orașenescă a fost căpătat permisiune de la primariu să însoțescă până la cetatea din apropiere pe voluntari și pe cei chemați sub arme, cari, după cum povestea farmacistul și un profesor — mergeau în Africa la război în contra Negrilor.

Cugetul, că acei bieți tineri pôte nu vor mai vedé scumpa lor patrie, a pus în mișcare întreg orașelul. În piață nu auăia vorbindu-se despre alt-ceva de cât despre martiri, despre viitoarele răspingeri, despre barbarii ne mai audite. Muierile vorbeau puțin, ochii le erau roși și umflați de plînsuri, ele încunjurău piața ca niște nebune, cercând unele pe frați, altele pe barbați, altele pe consăngenii. Era un strigăt, un sbierăt asurzitor.

Parochul Don Giuseppe, a cărui casă era tocmai pe piață, privind din ferăstră mulțimea aceea de ómeni, murmură:

— A sosit vremea, — și apoi este câteva minute a chemat la sine pe Menico, bătrînul său servitor și fét.

-- Ce poțtești părinte?

— Când plécă tinerii aceștia spre Africa? — întrebă cu o voce dălsă.

— La o óră după amezi!

— Venit'a Paul?

— Da, Domnule Părinte, a venit și ascéptă în cealaltă chilie.

— Spune-i să vină înlăuntru.

La intrarea lui Paul, un tînăr frumos, robust, cam de 23 ani — Don Giuseppe se sculă, îi merse înainte și îi strinse mîinile.

— Ședî Paule, — îi zise preotul.

Tînărul ascultă.

— Numai două ore ne despărțesc de plecarea ta. Ave-voiú ore destulă vreme ca să-ți spun tóte? Nu știu, dar me voiú nisui. Am să-ți împărtășesc un lucru, care te privește pe tine și e de mare importanță. Tu plecî la război, vei întimpina mari pericole, pôte mergi chiar la mórte.

Tînărul surise.

— Ved prea bine, că tu nu te înspăimînți de mórte, ești un tînăr brav, tot de una ți-ai făcut datorința și consciința nu te pôte mostra pentru nimic. Te-am chemat la mine în aceste ultime momente, ca și tu la óra plecării tale să primesci un cuvînt de mângăiere de la persóna cea mai iubită.

— Mare nefericire e pentru mine, că nu mi-am cunoscut părinții mei — suspină Paul.

În ochii bătrînului preot se putea vedé o strălucire neîndatinată.

— Acum sînt 23 ani — când într'o diminătă de April, Menico, fétul meu, deschidînd biserica, a aflat la uşă un pruncuț înfașat. . . .

— Acel pruncuț . . . eram eu! . . . întrepruse tînărul.

— În fașele cu cari era învélit — continuă preotul — am aflat două epistole, una adresată mie, ér pe coverta celeialalte era scris: *Fiului meu, când va fi de 25 ani.*

Tînărul începu a se aréta impacient.

— Răbdare, — zise preotul, — epistola adresată mie e acésta, — și zicînd aceste, deschise un pulpit de la masa de scris, scóse de acolo o hárție cam îngălbinită de vreme, și punîndu-și ochelari începu a ceti:

„Domnule Părinte!

„Sînt o biată muier nefericită! Bărbatul meu e în temniță. Eu fără pîne și fără casă, simțesc că mi să apropie mórtea, și merg la șpitalul din orașul vecin. Nu știu mai eși-voiú vre-odată de acolo. N'am pe nime, căruia să încredințez acest pruncuț; muierea unui tâlharu, unui făcătoru de rele, nu mai are nici consăngenii, nici amicii. Inse Dumnezeu m'a inspirat, ca să-ți încredințez diale pe fiul meu, toți te țin și te numesc sfânt, — dia, care ai fost în stare să lerti pe ucigașul tatălui diale, sperez, că nu vei lăsa să móră de fóme acest sērman pruncuț, carele, în scurtă vreme, nu va mai avé pe nime în lume.“

Preotul tăcu.

— Nu este subscris nime? întrebă tînărul tremurând.

— Nu, răspuse Don Giuseppe apoi continuă:

Restul îl scii și tu, am adus o femeie, care te-a grijit, te-a crescut, apoi te-am dus în convict, cu un cuvînt am făcut din tine un tînăr cult, cu frica lui Dumnezeu, te-am luat de fiú adoptiv. Te-am iubit și te iubesc pururea cu totă căldura. . . . Acuma . . . voiesc să mergi de bună voie,

ministri până la Wlassics s'au fost de părere, ca autonomia catolică, să se construeze pe baza celei din Ardeal. Propune, ca declarațiunea rezervării de drept să se fea între cadrele elaboratului și ca autonomia să-și manioveleze ea fondurile și fundațiunile.

Apponyi Albert reflectează tuturor, cari au vorbit în contra proiectului. Cum că nu este unitate de vederi în grupa lui este foarte posibil, pentru că ei nu s'au pus pe un punct de vedere extrem, ca opoziția. Ei trebuie să-și dea samă de greutățile reale ce le întâmpină proiectul. *Rakovszky* e dușman pronunțat al guvernului și în toate acțiunile lui congresuale, a fost condus de antipatia acésta. Guvernul a avut totă bunăvoința față de congres. A voit să-și spuie părerea la toate punctele comisiei de 27, dar la rugarea comisiei de 3, s'a restrins numai la cunoscutele 3 puncte cardinale. Nu e adevărat că ministrul ar promite în tot anul mai puțin. Ministrul actual a promis în ceea ce atinge școlile, cu mult mai mult, ca înainte de asta cu 3 ani. Nu este de o părere cu *Horánszky* referitor la declarațiunile lui despre statificări. Se alătură de părerea lui *Josika Samu*, ca declarațiunea despre rezervarea drepturilor să se inducă în elaborat. Ține de necesară autonomia, pentru că fără a avea ore care organism catolicilor nu-și vor pute elupta drepturile. Că ministri de astăzi nu mai promit aiăta, cât a promis *Eötvös* este esplicabil, căci liberalismul de astăzi îndreptă toți ministri către atotputernicia statului. Nu e iertat, ca cine-va — cum e *Zichy Nándor* — se accentueze într'una religiozitatea și ireligiozitatea, căci prin acésta s'ar da ansă la o luptă confesională periculoasă. De aceea să se ferescă de a lua în sens etimologic cuvântul liberalism. *Recomandă proiectul.*

Zichy Nándor. Reflectează lui *Apponyi*.

Autonomia nu o primesce, pentru că nimic nu capătă ce n'ar fi avut și până acuma. Episcopii de aceea au abzis de unele drepturi ale lor, ca în schimb să capete laicii ceva. Primatetele și episcopii și acum pot să recomande profesorii, numai să voescă ministrul să-i denumescă. Guvernul de altcum odată a voit să trecă la ordinea zilei peste autonomie și numai la întervenirea regelui a scos-o éra la lumina zilei.

Ep. Szemrecsányi Pál: Corul episcopesc a hotărît să între în desbaterea proiectului de față. De aceea s'a adus hotărîrea acésta, pentru că episcopii sînt convinși, că prin elaboratul acesta nou se pot asigura mai bine drepturile catolicilor, ca prin cel vechiu. Corul episcopesc în răspunsul său dat com. de 27 a spus, că chestiunea fondurilor, fundațiunilor și a școlilor susținute din acestea fonduri voescă să se resolve în tocmai ca în Ardeal. Fondurile și fundațiunile statului catolic ardelean constată că sînt tot în mâna guvernului, cu toate, că s'a urgitat de multe ori guvernul pentru estradarea lor. Școlile și institutele susținute din acestea fonduri au ajuns în virtutea articolului XXX. 1883 în sfera de drept a autonomiei, ceea ce a fost aprobat și de ministrul în 1893. Corul episcopesc voescă o asemenea autonomie ca statul catolic ardelean și la desbaterea specială vor propune ast fel de modificări, cari vor face posibilă o asemenea autonomie.

Sedința XI.

Sâmbătă în 25 Ian. a fost votarea asupra proiectului nou înaintat de *Apponyi*, pe care l'au primit cu 69 voturi contra 56. Va se zica diferența a fost 13 voturi, cari au fost date de 9 episcopi — cei alaiți sau n'au venit la votare sau au părăsit sala înainte de votare — și 4 priori ai mănăstirilor. Preoțimea cealaltă totă au votat

contra proiectului. Din voturile acestea date se vede, că episcopii și de acum încolo vor avé vot decisător la toate punctele și modificările, ce vor veni la desbatere. Tinerimea a primit pe *Zichy Ugron* cu strigăte de „se trădescă”, ér pe *Samassa, Apponyi* etc. cu „abzug”.

Zichy Nándor a vorbit înainte de ordinea de zi, zicînd, că partida lui de ar fi înțeles mai înainte de hotărîrea episcopilor s'ar mai fi sfătuit asupra situațiunei. Dar acum fiind prea târziu îi pare rău, că nu-și mai pôte schimba punctul de vedere.

Dudek János: Drepturile acelea, de cari am fost despoiați cu forța le mai putem recăstiga, dar nici odată acelea, de cari am abzis de voe bună. Nici după declarațiunea episcopilor n'are încredere în proiectul de față, pentru că nu înțelege, cum vor pute duce la isbândă modificările, ce episcopatul intenționează să le facă la desbaterea specială, când este sciut, că punctul de vedere al episcopatului este cu totul contrar punctului celor de la guvern.

Ugron Gábor: *Ugron*, ca tot de una, a vorbit așa de infocat, de convingător, de plasticitatea cuvintelor lui au răpit congresul și galeria cu sine. Nesfîrșite strigăte de „se trădescă” și aplause însuflețite au urmat toate propozițiile, ce îi eșiau pe buze și iconele zugrăvite de el au clarificat pe deplin situațiunea în care va ajunge autonomia după primirea proiectului de față.

Regele ne-a conchemat, ca să ne sfătuiim, că ce voim, cum engetăm, că am pute crea autonomia și noi nu aceea îi spunem *Maiestății Sale*, că ce voim noi, ci că ce voescă ministrul. Ar fi o învingere națională, dacă s'ar pune temelii unei autonomii sănătoșe. O ast fel de autonomie e numai o dovadă despre imbecilitatea catolicilor. Nici *greco-catolicii* nu vor dori să între într'o ast fel de autonomie. Țara așteptă de la con-

să te espui în acea țară neospitală. Eū nu te rețin, nu te împedec . . . mergi . . . Ești bărbat, acum nu mai ești băiat, și deși hotărîrea ta de a merge la resboiū îmi cade cam greū, cu toate aceste eū te admir și te stimez! Destul . . . să ne întorcem la obiectul nostru: ceialaltă epistolă adresată ție, ar trebui să-ți-o predaū — conform intențiunii celei ce te-a încredințat mie — când ai fi de 25 de ani, dar tu pleci . . . mergi să te espui la o mulțime de pericole . . . eū sînt bătrân și Dumnezeuū me pôte chema la sine în tot minutul. Și-apoi acésta epistolă pôte să cuprindă în sine lucruri importante. Trebuie să-mi implinesc cu scrupulositate datorința mea. Éta-o aci . . . ceteșce-o . . .

Paul o luă în mână și tremurând rupse coverta. Don Giuseppe cu eternul său suris îl privi cu fața senină.

— Nu e cu putință! . . . Nu . . . nu, nu e cu putință — mormură tinêrul, făcîndu-se gaiben ca cêra.

— Ce este? întrebă preotul . . .

— Nu nu e cu putință . . . Dumnezeuū meu, nu . . . nu e cu putință, repeți tinêrul.

— Ce este în epistola aceea? Vorbesc . . . spune-mi . . . esplică-mi . . .

— Oh, Don Giuseppe, în epistola acésta să cuprind lucruri teribile, grôșnice, cărora nu le pot da credîmint.

— Dar spune-mi ce este?

— Tatăl dtale — zise tinêrul agitat — a fost aflat acum sînt 30 de ani — asasinat, omorît . . . nu e așa?

— Ba așa este, și apoi?

— Apoi? apoi . . . tatăl meu a fost auctorul acelei asasinări, tatăl meu a omorît pe tatăl dtale. . . Probele, documentele, sînt aci! . . .

Preotul se ridică, de pe fața lui a disărat pe un moment îndatinata seninătate de sfînt, luă în mână epistola, ce a fost căzut jos din mână tinêrului, și o cetti și el . . .

El a ocroit, protegiat și încercat cu binefaceri pe fiul ucigașului tatălui său! . . . A cădut pe scaun — fără să mai pôtă vorbi ceva, și o tremurare nervoșă îi agita toate membrele. Înaintea ochilor parcă vedea trupul plin de sânge al tatălui său — găsit asasinat în mijlocul străzii . . . cugetă la taina — prin care până la acel minut de trei zeci de ani să ascunsese delictul . . . Sufletul său bun era cât pe aci să erumpă în blăstêm, când ochii săi să atîntiră asupra unui Crucifix de bronz. De odată se scolă, se apropie de Paul, și își puse mîna pe umêrul lui cu dulcêța.

— Îmbrătoșeză-mé îi zise bătrânul preot — pentru-că ce vină ai tu, că ești fiul tatălui tîu?

— Eū l'am iertat de mult, Isus Christos a murit pe cruce pentru iubirea de omeni, iertând pe cei ce l'au rîstignit.

Tinêrul se sculă de pe scaun și aruncându-se în brațele preotului, l'a năpădit plînsul.

În momentul acesta musica orășenescă suna cu tîrie . . .

— Mergî — zise Don Giuseppe — fă-ți datorința: Dumnezeuū te binecuvinte.

Melino, fétul, deschise ușa și zise:

— A sosit vremea de plecare. . . .

Preotul mai îmbrătoșă pe fiul său adoptiv, îl strînse mult la sînul său și îl binecuvîntă.

Paul eși, bătrânul preot rămase în feréstră. Împreună cu sunetul muzicii ajungeau la dînsul, strigătele de adio ale mamelor, ale muncirilor, ale ficelor . . . și s'a simțit mișcat până la lacrimi. . . . A deschis feréstră, și-a scos batista și a agitat'o în semn de adio în direcțiunea celor ce plecau.

— Dumnezeuū vă binecuvinte, fiilor mei, mormura cu vocea sa piăcîntă și tremurătoare. . . .

Ér voluntariū și cei chemați sub arme, plecară spre cetatea din apropiere, însoțiți de o mare mulțime de popor și de musica orășenescă.

Don Giuseppe a rămas în feréstră, cu ochii plini de lacrimi, până ce notele muzicale să perdură departe. . . . departe pe vale. . . .

V. B.

gres, ca să se întemeieze o autonomie, care să fie în stare a apăra și ocroti toate interesele catolicilor și în schimb proiectul de față ne îmbie cu una imbecilă fără cere de activitate. O móră, care n'are ce măcina.

Dacă regele ar retrimite proiectul, atunci s'ar mai pute sfătui, că ce vor se lase, dar nu trebuie să se plece înaintea unui ministru. Biserica catolică, care în decurs de 1000 de ani a fost stîlpul dinastiei și al țării, trebuie să poată să pretindă atîta, cât au celelalte confesiuni. Nu primesce proiectul.

Episcopul Agriei Samassa József: A participat la toate congresele, cari s'au ocupat cu întemeierea autonomiei. Nicî când n'a tăcut, când a trebuit să vorbească. Decretul de convocare a semnalat liniile între cari să se mîscă congresul. Nu s'au adunat, ca se pretindă drepturi, ci ca să creeze autonomia între marginile descrise de convocatori. Recunoșce, că elaboratul de față nu e desevisit, dar vor pute ajunge la rezultate frumoase, dacă vor lucra și mai de parte pe baza lui. Primesce proiectul, pentru că e de convingere, că la desbaterea specială se vor primi toate modificările, cari vor fi în consonanță și cu punctul de vedere al episcopilor.

După acestea s'a purces la votare, a cărui rezultat a fost 69 pentru, 56 contra; așa dară proiectul nou de autonomie s'a primit cu majoritate de 13 voturi de basă la desbaterea specială.

Sedința XII.

S'au desbatut punctele 1—8 din proiect, cari s'au și primit cu unele modificări.

Titlul proiectului s'a modificat ast fel: „Statutul autonomie bisericesc a romano-catolicilor de rit latin și grec din Ungaria.”

§. 1. La punctul acesta s'a primit modificarea lui Ugron, ca sfera de activitate să fie cauzele cuprinse în statutul autonomie și nu în statutul acesta autonomie.

§. 2. Să respinge propunerea lui Sághy, că autonomia nu trece peste cercul său de drept, dacă aduce și ast fel de hotăriri, cari întesc o asemenea autonomie ca și cele alalte confesiuni. Toți episcopii au votat contra afară de Majláth.

§. 3 și 4. s'a primit cu unele modificări stilare.

§. 5. S'a primit modificarea lui Ugron, ca hotăririle congresului, să se considere de valabile de la înaintarea lor spre sancționare în decurs de 60 zile.

§. 6. Să primește modificarea propusă de Rakovszky, ca hotăririle ce cad în sfera de drept a episcopilor să se considere de valabile, dacă corul episcopesc nu se declara în decurs de 40 zile.

§. 7. S'a primit modificarea lui Ugron, ca elaboratul de față nu atinge și autonomia statului catolic din Ardeal afară de cauzele, pe cari statul ardelean le consideră de comune.

§. 8. S'a primit cu modificările stilare propuse de Ugron și Majláth.

Sedința XIII.

S'au tractat numai punctele 9 și 10 de ore-ce membrii congresului n'au fost în număr destul de mare, ca să pótă aduce hotăriri valide. Ugron care a făcut atent congresul asupra faptului acesta a fost espus la multe critici. Unii zic că inten-

ționat s'a făcut acesta, ca să facă opoziție la punctele ce urmăz, cari tracteză chestia scoiară. Să svonește că partida lui Apponyi ar tracta cu Ugron și ai lui pentru a lucra cu totul în bună înțelegere.

§. 9. S'a primit modificarea propusă de *Fehér Ipoly*, ca drepturile persoanelor morale de drept său private, cari și le-a câștigat cu privire la fonduri și fundațiuni, cari se bazează pe vre-o ordinațiune sau chiar și pe dorința fundatorului, să se respecte și de autonomie.

§. 10. Să primește modificarea propusă de Ugron și întregită de Apponyi, că până ce să va regula dreptul de patronat, autonomia reflecteză la drepturile patronilor câștigate prin legi, ordinațiuni sau altele.

(Va urma.)

Chestiunea autonomiei catolice, preocupă opinia publică, pentru că congresul catolic duréză încă, până într'o zi când nu vor fi destul membri pentru a ține ședințe. La alt loc publicăm raport detaliat, de la corespondentul nostru din Budapesta despre ședințele congresului. De remarcat, că până acum un singur orator, Ugron Gábor, a făcut alusiune la noi. Românii gr. cat. Éta în întregime acel pasaj din vorbirea lui Ugron, care ne privesce:

„Autonomia trebuie să servescă scopuri de stat, scopurile bisericii catolice.

„Tendențele statului și ale bisericii catolice, dacă avem o noțiune corectă despre ele, nu se deosebesc unele de altele.

„În acesta națiune divizată prin atâtea naționalități, ar fi un mare succes politic, dacă biserica catolică ar fi dotată în tota Ungaria cu un organism unitar.

„Succesul ar fi al nostru, al catolicilor, al consolidării unității țării și al consolidării naționale, căci toate acele elemente, cari ocupă loc în stîmul bisericii magiare, tocmai prin alcătuirea corectă a organismului autonomie, s'ar apropia foarte mult de legile țării, de priceperea condițiilor de existență și a problemelor politice ale țării.

Dacă greco-catolicii din Ardeal, pe cari i-am invitat la acest congres, dar nu s'au prezentat, ar fi de față și ar vedé, că nu numai în cultivarea științelor, în contopirea sângelui nostru în cursul istoriei, în urmărirea țintei viitorului nostru, în rezolvarea problemelor noastre; un numai în organizația constituțională a patriei, dar și în organizația bisericii catolice există un teren comun de activitate, pe care aflându-ne împreună, neputé ajută și sprijini, ne-am pute înțelege unii pe alții și înțelegându-ne, ne-am pute susține: de acest serviciu, de acest ajutor și sprijin, de acest sentiment de frățietate, cine ar profita mai mult? Nu numai învățătura lui Christos, ci și patria și *idea de stat magiar*.

„Nu primesc acest proiect, fiindcă, date fiind marginile înguste, în cari se mișcă, esclude chiar și speranța, că membrii bisericii greco-catolice, cari aparțin azi metropoliei de Blaș, și cari nu sînt de față, ar dori să ia parte la viața noastră autonomică.

„Cu totul alte prospecte am avé noi, dacă acesta organizație autonomică ar fi ast fel alcătuită, încât să conțină mult mai mult, de cât drepturile restrînse de cari se bucură ei, și ar vedé, că unindu-se cu catolicii de ritul latin, prin autonomie ar câștiga drepturi, libertăți prețioase, s'ar întări, și ar ajunge la acumularea unor isvóre de forțe intelectuale și morale, cu ajutorul cărora ei și-ar pute rezolvi mai ușor propriile lor probleme bisericesc și culturale; atunci ar fi speranță, că se vor atasa și ei de noi.

„Dar cine ar puté crede, că se vor atasa la o biserică catolică magiară subjugată, care renunță la drepturile sale, pe cari le-ar puté cere pe baza legii și se mulțumesc cu câte-va fărîmături date din milă?

„La așa ceva nimeni să nu se aștepte!
„Dor și noi, catolicii ardeleni, așa sîntem trimiși aici și așa stăm aici, că nu vrem să fim partași ai unei autonomii, care ne-ar asigura mai puțin drepturi, de cât câte avem deja în Ardeal (Aplause în drépta.)

„Noi, cari vorbim unguresce, cugetăm unguresce, sîntem aici și ne sfătuiim cu D-vostre, noi cari vedem, că acest proiect ridică părete despărțitor între catolicii și catolicii. Magiari și Magiari: cum am puté crede, că noi vom eserecita putere atractivă față cu aceia, cari vorbesc în limbă străină și al căror intelect și inimă sînt covârșite de accentele false ale limbii streine?“ (Aplause în drépta.)

Pe lângă acest cuvînt al lui Ugron, mai remarcăm aici prim-articolul *Drapelului* din Lugoș. Ocupându-se cu situația în care a ajuns chestia autonomiei confratele lugoșan zice:

„Situația acesta conține și un pericol iminent pentru noi Români. Nu numai, că Românii gr. cat. din Ungaria și Transilvania nu ajung la o *autonomie națională românească*, imperios reclamată de gravele împrejurări între cari trăim, dar e în pericol și *autonomia națională a Românilor gr. or.*

„Catolicii aderenti ai unei autonomii reale repetă necontentit, că ei nu cer altceva, de cât ceea-ce au deja și Românii gr. or., Sârbii, Sașii etc. și declară că nu pot admite, ca alte confesiuni să aibă mai mult de cât catolicii.

„După ce guvernul nu voesc să ofere catolicilor o autonomie similită cu ale celorlalte confesiuni, nu-i rămâne guvernului altă cale pentru a scóte din lume acest argument, de cât să suprimé și aceste autonomii, ceea ce-i convine și din punctul de vedere al omnipotenței statului și din punctul de vedere al pseudo-patriotismului dominant.

„Să fim deci cu ochii'n patru.“

Revistă politică.

Anglia. 250 milioane cor. vor fi cheltuielile războiului din Africa sudică în cazul cel mai rău. Așa zicea cancelarul tesaurariatului Englez Hicks-Beach la erumperea lui. Azi ce zice statisticul englez Giffen? Spesele de război au atins modesta sumă de 1750 milioane corone. Războiul a costat deci în termin mediu pe săptămână 37.5 milioane iar pe oră 222 mil.

Craniul lui Petöfi.

În urma hotăriri Veneratului Consistor Mitropolitan, craniul despre care se crede că este al poetului Petöfi, a fost dus la Budapesta spre esaminare.

Înainte de plecare unii ómeni erau îngrijați de sórtea craniului, temerea înse s'a dovedit de neîntemeiată. Chiar și profesorii însărcinați cu ducerea încă erau îngrijorați, mai ales că li s'au dat îndrumări aspre, cum să grijescă craniul, — unul din ei avea să stee neîncetat lângă craniu, — ca nu cumva să dispară, eventual să fie schimbat cu altul. Și cu tot dreptul pentru că era vorba de „un mare tesaur“, cum zicea un profesor maghiar din Budapesta.

Luni în 20 Ian. a. c. cu trenul de la amezî profesorii Oct. Bonfiniù și Dr. Ambr. Chețianu, au plecat cu craniul la Budapesta, unde au sosit în ziua următoare la orele 6 dimineața.

În Budapesta era încă întunerec, și ploua, când au sosit, la gară nu i-a așteptat nimeni, urecați în trăsura au descins la oțelul Panonia.

Involuntar își reamintea omul, zilele din 1848, când înflăcăratul poet Petöfi pentru patriotismul său idealist și pentru poeziile sale, era încununat și admirat de mii și mii de oameni.

La orele 10¹⁵ prof. însoțit de Dl Kéry, reprezentantul societății „Petöfi”, au plecat cu craniul la institutul antropologic, la prof. Dr. Török Aurel. Dl Török i-a primit cu multă afabilitate, le-a arătat muzeul care este bogat, bine și cu multă îngrijire aranjat. După vizitarea muzeului prof. Dr. Török a purces la examinarea craniului din ceștiune, în prezența profesorilor din Blaș și a reprezentantului societății „Petöfi.”

Examinarea a durat până către orele 12 a. m. când prof. Török, a rugat pe cei prezenți, ca de o dată să nu spună nimic despre examinare, până Dsa își va da părerea în scris Esc. Sale Dnii Mitropolit Victor Mihályi de Apsa. A promis că va veni odată, ca să viziteze muzeul din Blaș.

După amezî capul a fost examinat de către dentistul Dr. Kozma. Tot atunci și în ziua următoare l'a examinat prof. Dr. Semayer Vilibald, antropolog și custode al muzeului etnografic, Dsa la olaltă cu Szabadszállási l'a fotografat, apoi l'a examinat amănunțit. Sub conducerea D-lui Semayer profesorii au vizitat muzeul etnografic, care este foarte bogat. Obiectele numeroase sînt aranjate frumos și cu pricepere în 54 chilii. Se află aci fel de fel de lucruri. Abia pöte fi țară pe pămînt, și dör popor, care să nu fie reprezentat cu ceva. Veđi aci manufactura negrilor din Africa, armatura indienilor din America, instrumentele de pötră ale papueșilor din Guinea nouă, lucrurile de artă ale chinezilor și altele și altele.

Lucrurile primitive și cele de artă își atrag atențiunea de o potrivă. Îmbrăcăminte, țesături, unelte de casă, felurite arme, bijuterii, instrumente musicale, dobe, instrumente de vînat și pescuit, töte în număr foarte mare.

Fotografarea și examinarea craniului a ținut de la 10 ore a. m. până la 3 ore p. m.

Joi în 23 Ian. a. c. de la orele 10 a. m. până la 5 p. m. capul s'a luat în gips, în atelierul sculptorului Strobl. Sara între orele 6° și 8° a fost examinat prin frenologul Márkusovszki.

Profesorii din Blaș erau gata de plecare, când li-a venit la cunoștință o insultă publicată în foia „Magyarság.” Insulta era prea mare, nu putea rămâne nedesmințită. Se susținea adecă în foia amintită, că craniul dus de la Blaș, a fost falsificat cu intențiunea de a seduce pe compatrioții maghiari, și făcut să samene cu capul lui Petöfi.

La olaltă cu Ilustr. Sa Dl Dr. Vasile Hossu, care în afaceri private încă era în Budapesta, și cu alți amici ai causei, s'a chibzuit modalitatea de a desmînți acusa nemeritată, și a împedeca trecerea ei în

foile de dimineața. În urma desmînțirii foile, ce au apărut dimineața n'au luat notiță, despre cele scrise în „Magyarság.”

Vineri în 24 Ian. a. c. capul a fost examinat de către dentistul Dr. Iszai. Sara profesorii din Blaș au plecat acasă, unde au sosit Sâmbătă. Craniul s'a predat din nou în grija direcțiunii gimnastice, și se păstrează în casa de fer.

În zilele proxime se vor publica părerile oficiöse ale esaminatorilor, din partea societății „Petöfi”, la rugarea și pe speșele căreia, craniul a fost dus la Budapesta.

Serata Societății „Inocențiu Micu Clain”.

Duminea sara membrii societății de lectură a clericilor noștri a aranjat o serată, care a lăsat celea mai plăcute amintiri în inimile numărösului public, adunat în sala de gimnastică a gimnasiului. Serata, aranjată în memoria marelui Episcop-martir al bisericii noastre, trebuia să fie vrednică de el. Și bravii noștri clerici au făcut-o vrednică.

Programul bogat, pöte prea bogat a seratei a fost următorul:

1. *Cuvînt de deschidere*: rostit de preș. soc. I. S. Frățilă.
2. *G. G. Porumbescu*: „Marșul Economilor” chor bărbătesc.
3. *Oct. Popa*: „Secta Pocăiților” disertație.
4. *I. Vidu — A. Popovici*: „Răsunetul Ardealului” chor bărbătesc.
5. *G. Coșbuc*: „Pașa Hăssan” declamare de Nic. Ticaciü.
6. *Verdi*: „Il trovatore” violin solo de A. Popovici, acompaniat la pian de prof. Iacob Murășan.
7. *E. F. Pëcurar*: „Cuvînt festiv”.
8. *I. Vorobchievici*: „Ciasul rêu” baladă de Alexandri, chor bărbătesc.
9. *Șt. V. Velțian*: „Pribeag” poezie orig.
10. ****: „Monolog”, predat de I. Tătar.
11. *F. Wagner*: „Pajura duplă” marș chor bărbătesc.
12. *Cuvînt de închidere*: rostit de președ. soc.

Fie care punct a fost executat cu cea mai mare acurateță și special chorurile bărbătesci au fost admirabile, apröpe töte au trebuit să fie bisate. Amintim cu multă laudă „Resunetul Ardealului”, cu frumos executatele soluri și „Pajura duplă” care își umplé pleptul de porniri vitejesci, „pentru țară și împërat.” Distinsul tînăr Aurel Popovici, conducătorul chorrilor merită tötă lauda, pentru osteneala ce și-a luat. Dar dsa și-a dovedit talentul nu numai de cîntăreț, ci și de violinist, executând cu multă dulceață frumoșă bucată a lui Verdi.

Dl Ticaciü ca declamator și dl Tătar ca monologist au fost cât se pöte de bine. Asemenea a fost drăguță și poezia dlui Velțian.

Disertația dlui Popa, a fost prea lungă pentru ast fel de prilejuri și pöte — zic numai pöte — și nepotrivity.

Punctul de forță a seratei a fost „Cuvîntul festiv”, rostit de tînărul Pëcurar, care ne-a depins în liniamente generale și cu multă căldură viața plină de sbucium a neultatului Archiereü Inocențiu, descoperindu-ne, că idealul membrilor societății e să-i ridice o statuă în piața Blașului, căruia el i-a dat ființă.

Lungul discurs a fost adese subliniat de aplausele și aprobările publicului și ne

facem plăcere a începe publicarea lui în partea literară a foil noastre.

Din parte-ne salutăm cu multă căldură și entusiasm acest plan măreț al tinerilor noștri clerici și le dorim din inimă să ajungă a-l vedea realizat cât mai curënd.

Sintem recunoscători dlui președinte al societății de plăcutele momente ce ne-a procurat și dorim membrilor societății, ca inspirai de înălțătorele ideale a marelui lor patron să mērgă înainte, tot înainte pe calea brazdată de suferințe pentru biserică și neam.

Observăm de inchiere, că venitul seratei acesteia, a fost de 150 cor. care sumă încă se va adauge la fondul statuei.

Spicuri literare.

Necredința.

Broșura „*Chestia Tărănescă*” a dlui Gr. G. Păucescu scrie la pag. 89. următoarele:

„Rêu cel mare, care muncesce societatea întrégă, este starea de anarhie morală, în care ne sbatem. Nu este cu puțință să trăescă o societate fără nici o normă, fără disciplină. Trebuie să existe disciplină în moravuri; dacă nu e în moravuri, în credințe religioșe; dacă nu e în religie, cel puțin în lege. Căci moravurile s'au depravat într'un mod spălmîntător, în religie nu credem, și legile nu se aplică de cât la o minimă parte a populațiunii. De o jumătate de secol luptăm numai ca să sfărimăm töte legăturile morale, să omörim töte credințele. Și am ajuns în adevăr să nu ne temem de nimic, să nu credem în nimic, și n'avem de cât o fîntă, cum să ne îmbogățim mai iute.”

Mulțumită publică.

Almașul-mare, 20 Ianuar 1902.

Prea Onoratul Comitet central al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român din Sibiu, prin scrisörea de sub Nr. 751—1901. a binevoit — la rugarea subscrisului — a dona pe sama șölei de adulți și tineretului din Almașul-mare operele acestea:

1. Löser, Istoria agriculturii.
2. Bar-doși, Regulament de servitiü.
3. I. P. Reteganul, povești din popor.
4. Stoica, Higiena copilului.
5. Dr. Ilarion Pușcariü, Principiul de pedagogia generală.
6. Foișöra Telegraf, pe anii 1876 și 1877.
7. I. Pop Reteganul, Povestiri din viața țaranilor vol. I. și II-lea.

Fiind-că prin primirea acestor opuri ni-s'a făcut un mare ajutor, în progresarea cu șöla ce o ținem sara cu adulții și tineretul, în numele acestora am rara bucurie a-l ruga pe Prea Stimatul Comitet central al Astrei, a primi sincera noastră mulțumită publică.

Tot odată înregistrez că noi aci în Almașul-mare, în urma îndrumărilor despărțimintului nostru al Asociațiunii, ne-am format o bibliotecă a tineretului. Sperăm în propășire.

Apoi banca „Vlădeasa” din Huedin la inițiativa vrednicului său președinte M. On. domu Ioan Pop. protopop în Morlaca, a mijlocit ca On. comitet al băncii să dăruiescă șölei noastre 40 esemplare cărți scolare.

Pentru acest dar ce s'a făcut pe sama celor mai miseri școlari, în numele părinților celor împărțaiți se aducecălduroșă mulțumită publică.

Emanoil Moccan
învățător în Almașul-mare.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

CUVÎNT FESTIV,

rostit la serata societății „n. M. Klain” a clericilor din Blaș.

Am trecut deja peste pragul unui veac nou. . . veacul al XX-lea.

Deja la sfârșitul veacului trecut, mai înainte de a face cei dintâi pași pe pragul celui nou, am putut observa ca ceva caracteristic la toate popoarele culte, cum ele în urma unui imbold firesc, făcând o scurtă revistă asupra progresului cultural din ultimele zece decenii, involuntar au dat cu ochii de unul sau altul dintre evenimentele acelea, cari caracterizează în mod mai marcant acest progres. Și ast fel unul fie care popor a sărbătorit în mod demn atârși evenimente, cari au jucat un rol mai capital în acel period de evoluțiune culturală, și cari caracterizează și învâlvă în sine mai mult însuși aspirațiunile respectivului popor, pe cum și realizarea lor în mod mai desăvârșit sau mai puțin desăvârșit.

Din acesta a emanat apoi tendința devenită erăși universală, de a institui conform forțelor disponibile opere mărețe, cari cu graiul lor viu și limpede să spună generațiunilor următoare gloria străveche și să fie în același timp interpretii cei mai fideli și mai elocuenți ai sentimentelor nobile din cari au emanat acelea.

Să putea ore, ca numai noi să trecem cu vederea aceste acte nobile? Să putea ore ca, numai noi să stăm răci și nepăsători în fața lor? . . . Nu . . . nu, nici de cât! La acesta mare estinsă de sărbătoriri am conlucrat și noi, o însemnată parte dintre Români de sub corónă s. Ștefan. Am sărbătorit și noi un act măreț din viața noastră biserică și națională, am sărbătorit și noi acel act sublim, care a deprins o influință hotărâtoare în dezvoltarea culturală, națională, politică și socială a Românilor de dincoace de Carpați, reîncopeiarea noastră cu scaunul fericitului apostol Petru, . . . sfânta Unire. Martori și părtași am fost aproape cu toții la acesta frumoasă serbare biserică și națională.

Și cu ocaziunea acelei manifestări mărețe și înălțătoare de inimă, ne-am concentrat toate privirile, mai mult ca ori când altă dată, asupra trecutului nostru trist și furtunos și în de osăbi asupra luptelor și sfertărilor uriașe, pe cari le-a făcut în partea primă a veacului al 18-lea, nemuritorul Epp Ioan Inocențiu M. Klain pentru ridicarea poporului român din starea deplorabilă în care era reținut de secol, pentru eliberarea lui din sclăvia politică în care gemea în urma urei neîmpăcate, ce o aveau clasele privilegiate din țară față de el.

Acest bărbat, care a desfășurat o activitate gigantică pe terenul biserică și național, a fost dat aproape cu totul uitării. Memoria acestui ilustru bărbat începuse a se stinge încetul pe încetul cu atât mai virtos, că să ridicară unii sau alții cari începură a i-o ponegri.

A trebuit să trecă aproape un veac și jumătate, până ce s'a putut șterge de pe numele lui unele învinuiri răutăcioase ale contrariilor săi și unele afirmări prea exagerate, făcute în decursul timpului la adresa lui.

A trebuit să trecă aproape un veac și jumătate până ce s'a aflat acel bărbat vrednic, care pe lângă diligență și zel încordat, să ștergă de pe fața lui tot neadevărul și să ni-l prezinte fidel în întreaga sa originalitate și în forma acesta monument spiritual neperitor să-i ridice.

Și etă că Rev. Dn canonic Dr. Aug. Bunea prin opul său, care tractează viața ilustrului nostru Epp Ioan Inoc. M. Klain a făcut ca să-l putem privi pe acest mare arhieru în lumina celei mai drepte și mai neprejudiciöse aprecieri.

Deja mai înainte de acesta cu 27 ani societatea noastră de lectură, trecută odată prin greutățile începutului și câștigându-și destulă încredere în sine și în forțele sale, și prin urmare vrednică de un viitor mai frumos, luminată fiind — pot zice de o lumină providențială — își alege și designase de patron pe acest arhieru mare și fără păreche. Și din momentul acela umbra lui plutind neconținut asupra membrilor acestei societăți a făcut asupra lor acea fericită presiune morală, ca ei să urmărească cu un interes mai viu și mai mare ca până aci ori ce să vorbea sau să scria despre el. Și în forma acesta apărând cartea Rev. Dn. canonic Dr. A. Bunea și văzând în aceea în mod deplinit pe eroul Inocențiu și gigantica sa luptă, ne-am simțit de odată cuprinși de un cald și viu entusiasm, căruia ne-am și silit imediat ai da expresiunea cea mai învederată. Expresiunea dată prin cuvinte pretindea în același timp să fie manifestată și în afară prin fapte reale. Și care putea fi modul cel mai convenabil de manifestare, de câtocmai conceperea acelei idei fericite, pe care venim a o lansa în public cu această ocaziune?

Reverința ce ne-o inspiră memoria acestui bărbat excelent și luptător neobosit pentru interesele biserică și națiunii noastre, împrennată cu recunoștința și admirarea străduințelor sale titanice ca tot atâtea fructe dulci ale cărții Rev. Dn. can. Dr. A. Bunea și în același timp ca tot atâtea motive puternice ale entusiasmului nostru sincer, au fost impulsul acela, care ne-a îndemnat să lansăm în public ideea înființării unui fond, din care la timpul său să se ridice un monument marelui nostru Inocențiu.

Noi, ca urmași ai entusiastei pleiade de tineri de mai acum o jumătate de secol, voind să dovedim, că acel capital întreg de energie și însuflețirea ce-l constituia ei în acelea timpuri nu s'a stins și nimic cu totul de odată cu ei, ei mai există și astăzi, de și póte nici pe departe în un cuant atât de mare, promitem solemn că vom fi între cei dintâi spriginitori ai fondului, ce sperăm tare că să va înființa.

Monument lui Inocențiu Micu Klain! . .

Monument vrednic de memoria acestui glorios arhieru, care să fie o adevărată podobă pentru piața Blașului, care lui îi datorește întemeierea.

Etă tot ce am v. noi:

Monument lui Inocențiu Micu Klain! . .

O scumpă iluzie, ce de mult era înăbușită în inimile membrilor societății, căreia vrednic patron și stimul de activitate a devenit Inocențiu, . . o iluziune sfântă, vedem

desprindându-se de pe tine vëlul misterios al îndoeții, ce te acoperea până acuma, ma optimismul nostru ne face să te vedem ore cum luând forme chiar de intrupare.

Provedința dumnezească s'a îngrijit în toate timpurile de biserică sa și adese când acesta era în strimțoarea cea mai deplorabilă, atunci îi trimitea câte un bărbat mare și destoinic, care era privit din partea mulțimii ca un sol providențial.

Ast fel sta lucrul și cu s. Unire. Când actul ei era făcut și când Românul în virtutea aceluia aștepta cu dor ferbinte sanarea atâtor rele și nedreptăți ce i-se făceau, când aștepta și spera pe tot dreptul mai tare ca ori când altă dată un viitor mai bun și mai fericit, atunci apare de odată în mijlocul lui tinerul cleric Ioan Micu Klain — mai târziu energicul și înflăcăratul Epp Inocențiu Micu Klain — de care poporul își legase atâtea nădejdi și pe care îl considera de bărbatul așteptărilor, care pe lângă o luptă eroică va da cătuși de cât o soluțiune mai convenabilă raporturilor triste și critice între cari să afla el pe acel timp.

Întelenit era forțe de răul ignoranții și a urei de rasă ogorul, pe care avea să-l cultive pe lângă lupte multe și svîrcoliri grozave tinerul Epp Inocențiu.

Inocențiu era un spirit mare. El nu umbla numai după o viață plăcută, liniștită și fără griji, el nu lupta numai pentru satisfacerea și pentru îndestularea unor ambițiuni próste și deșerte; ei stăpânit de nesce aspirații mai înalte și mai nobile și-a prefapt vieții sale o țintă ideală, spre carea tindea prin toate lucrările sale și de care fiind condus ca de o stea polară lupta . . lupta chiar cu risicul de a pierde totul, de a deveni chiar victima idealelor mari spre cari tindea.

Inocențiu, abia ieșit de pe băncile școlei, devine episcop, și cum era tiner și dornic de muncă, îndată la începutul înaltei sale direcțiuni, să apucă de executarea planului său de activitate măreț și grandios, tocmai fiind că cuprindea în sine toate terețele posibile.

Partea principală a activității sale avea să o rezerve pentru binele și interesul biserică sale.

Și întru adevăr, el deveni apostolul cel mai înflăcărat al s. Uniri, și plin fiind de energia s. Paul și de iubirea s. Ioan Evangelistul a dezvoltat o activitate uimitoare pentru lăpirea și întărirea ei. Așa încât fără exagerare putem zice, că Unirea cu respect la Români transilvăneni sub el și-au ajuns culmea, s'a ridicat aproape până la apogeu, după ce pe la anul 1741 afară de câteva excepțiuni neînsemnate din țara Bărssei, districtul Brașovului și al Făgărașului, toate comunele românești erau întorse în sinul biserică catolice.

Merite neperitoare și-a câștigat Inocențiu prin renovarea Blașului și prin realizarea ideii antecesorului său de a se edifica o biserică catedrală, o reședință episcopă și o mănăstire de călugări Basilitanii, pentru cari atâtea sfertări încordate și atâtea lupte grele a avut să pórtie el.

Din aceste lupte — considerate mai de aproape — transpiră atât de frumos spiritul cel mare de jertfă, dragostea cea

Invăpăiată și entuziasmul cel viu al marelui și strălucitului nostru arhieru Inocențiu, care înzestrat fiind cu o bărbăție scipionică și cu energie de fer, a stat nemișcat contra tuturor atacurilor violente, ce erau îndreptate asupra lui cu scop de a-l descuraja și a-l nimici planul său de activitate atât de sublim.

El e intemeietorul Blașului ca centru românesc. Din acel sat mic calvinesc ce a existat până atunci, din livada și curtea economică a domeniului Apafian, Inocențiu croește și construiește piața și stradele ei. Impopulându-l apoi și colonisându-l cu familii române de neguțători mici din diferite părți, cărora le-a dat casă și pământ de cultivat, a dat naștere Blașului acelaia, care mai târziu a jucat un rol atât de însemnat în istoria noastră a Românilor dar mai ales a celor de dincoace de Carpați, devenind una dintre celea mai puternice fortărețe ale românismului și centrul tuturor mișcărilor culturale, sociale și naționale.

(Va urma.)

CELE PATRU GARÓFE.

Povestire din istoria Polonilor sub ultimii Jagelloni

de Paul Popovici.

8.

(Fine.)

VIII.

Într'aceea celor doi tineri amorișaiți nu le-a fost iertat să locuască sub un coperiș. Inse Sigismund mai mult petrecea la tinera lui soție, de cât în palatul lui! Și cu cât învingea mai multe pîdeci, după cum însuși zicea, cu atîta o lubea mai mult; din zi în zi o afla tot mai răpitoare.

— Numai flórea ruptă din câmpul nostru e în stare a împodobi cu vrednicie pe fiul credincios al patriei noastre, — zicea adese ori Sigismund soției sale.

Era, deja o lună de când Modrșevszky s'a dus la regele și încă n'a dat nici un semn. Sigismund deja era tare îngrijat. Cu deosebire se temea de mama sa, pentru că ea folosia puterea regescă după voia ei. Regele era morbos de timp îndelungat, și regina cu atât mai ușor și-a putut valora voința sa. Sigismund scia de mai înainte, că ea voește să-l căsătorească din nou, cu óre care principesă. — și el deja e căsătorit. A dóna epistolă îl însciința, că regele e din zi în zi tot mai debil și că mamă-sa suspicionează óre ce despre fapta lui! Bine scia el înfumurarea mamei sale, că aceea până ține în mâinile sale puterea, nu va suferi ca cu fiul său să se înalțe la acela-și rang vre-o femee polonă. Era foarte abătut, inse tóte grijile și le uita la sinul iubitei sale.

În o zi cufundat în cugete, ședea singuratic în chilia lui. Curierul, carele chiar atunci sosise de la curtea regescă, se apropie de el. Î-a adus trista scire, că tatăl său a murit repentin, deci să se grăbescă în Cracovia, pentru că pe el îl așteptă să dispună cele de lipsă cu privire la înmormintare.

A fost gata în dată, și copleșit de durerea cea adîncă, fără ca să-și lăse adio de la soția lui, s'a grăbit în cetatea regescă. A plîns pe tatăl său și l'a înmormintat.

Mama sa, carea încă tot voia să stăpînescă, n'a recunoscut de loc căsătoria fiului său, și se nisuia să înduplece pe nobilime, ea pe fiul său, deși încă până a fost tatăl său în viață a fost încoronat de rege, să nu-l recunoască de cap al lor, până ce nu se va despărți de soția lui, și nu va lua în căsătorie o altă principesă. — Și în adevăr. S'a aflat mulți de aceea, cari îl amenințau pe Sigismund cu pierderea corónei. Inse el a rămas constant în propusul lui, și a fost silit, ca fugariu să se reîntórcă în Wilna. Dar ceea ce-l cauza mai mare necas și gânduri în această stare, era, că era avisat la sine singur, fără prietin și fără sfătuitor.

Modrșevszky după înmormintare, numai de cât și-a pierdut urma. Sigismund credea, că din teamă sa dinaintea amenințărilor nobilimei, s'a ascuns unde-va. În Wilna nu scia aproape nimenea, că tinérul rege s'a reîntors; ma ce e mai mult, nici cu soția lui nu voia să comunice reîntórcerea lui, ca nu cum-va prin aceea să o arunce în mai mare întristare. — Posiția sa era foarte critică.

IX.

Sórele de mult își părăsise locul lui de odihnit, și razele lui roșii — strălucitoare le arunca prin feréstă în chilia Olgei. Inse ca și până acum, el nu l-a adus nici o mîngăere. Cuprinsă de gânduri întunecate, își lăsa capul pe sinul său și respirarea ei abia i-se putea auzi. Cele dintăi zile le-a petrecut cu soțul ei regesc în fericire nespúșă, inse mai târziu, cugetul la venitorii încet-încet începu a conturba fericirea. Mórtea bătrânului rege, depártarea de tot rece a soțului său, după cum își întipuia ea, și venitorul ce-l sta înainte, îi cuprindea de mare grijă fragedul ei sin. Ma, ce e mai mult, a auzit de la servitorii săi, că Regele deja de trei zile e în Wilna, și el nu l-a făcut cunoscut.

— Oh, — oftă ea. — Atunci arînd în flacări de amor m'a luat în căsătorie, și m'a nefeicit. Acum póte îi pare rău de ceea ce a făcut. Dacă amorul lui nu s'ar fi răcit față de mine, n'ar fi întrelăsat ea în timp de trei zile să mă fie cercetat barêm pe câte-va momente!

Ast fel și încă mai negre engete îi torturau sufletul. Ea a auzit de amenințăările nobilimei, deci cu dreptul se putea aștepta la cele mai triste urmări. Tatăl său, carele de asemenea a fost de față la înmormintarea regelui, încă nu s'a reîntors acasă.

— Bunul Dumnezeu scie numai ce se va fi ales cu el, dacă căsătoria mea va fi ajuns la lumină!

De sigur ar fi înnebunit sërmana în întristarea ei, dacă mamă-sa cea cu minte n'ar fi mîngăiat-o. Ast fel stătea ea și acum de tot desamăgita și întristată. Mamă-sa, carea stătea la feréstă, de odată strigă spăriată:

— Uite, óste întrégă, vine nobilimea din Wilna! Oh, acestia de bună samă sint

inimicii nostri, cari se contrariéză la căsătoria ta cu regele! Sërmana mea fică, ce va fi cu noi?!

La auzul vorbelor acestora Olga a îngălbinat. Inse nu peste mult și în inima ei s'a trezit curajul polon. S'a sculat de la locul ei și resolută, nefindu-l témă nici chiar de mórte, cu pași curajoși s'a grăbit înaintea nobilimei. Tropotul cailor și strigatul călăreților, tot mai aproape se auzia.

Chiar în momentul acela, când Olga resolută la tóte, a ieșit din locuința sa, a sosit acolo și călăreții, cari privind-o auz erupt în strigăte de bucurie:

— Se trăescă mama noastră! și o duseră în triumf în brațele deschise ale lui Sigismund. Într'aceea sosi și tatăl, care vîrsînd lacrimi de bucurie, își îmbrătoșeză fica.

Modrșevszky, după înmormintarea regelui s'a dus se cerceteze pe mai mulți nobili și cu oratoria și logica lui stringentă le-a influințat inima ca să recunoască pe soția lui Sigismund de regina lor. Le-a făcut cunoscut, că tinérul rege în propusul lui este neînduplecabil; că spre rușinea sa și a patriei sale, el nici odată nu se va despărți de soția lui! Că opoziția lor va avea urmări tare dăunătoare pentru binele țării, pentru că regele încă are prietini, — ast fel l-a sfătuit să nu conturbe liniștea patriei. Mai pe scurt a înduplecat pe nobili la supunere. Î-a adunat la oaltă și l-a condus înaintea regelui în Wilna, ca acolo să comunice cu el învoirea lor; de acolo apoi și regele s'a alăturat la ei, și cu inima plină de bucurie s'a grăbit la casa lui Radzivil. Modrșevszky a fost după aceea secretarul și cel mai intim amic a lui Sigismund.

— Sus la Cracovia! — strigară Polonii aprinși, să mergem să încoronăm pe regina noastră, pentru ca să fie vrednică soție iubitelui ei.

Ajunși în Cracovia, cu mare pompă o încoronară cu corona Poloniei, ca pe femea leginită a lui Sigismund. Și mama lui Sigismund încă s'a înduplecat în urmă și a strins la inima ei pe soția fiului său.

Când Sigismund a îmbrătoșat pe Olga, acesta luă în mână gagiul amorului vechi, cele patru garófe, cari le-a fost primit de la el cu ocaziunea despărțirii, ca acele să i-le redea éráși, când o va stringe în brațele sale ca pe soția lui leginită; i-le predete cu aceste cuvinte:

— Numai acum sum soția ta vrednică.

— Oh, iubitele mele floricele, — exclamă Sigismund și îmbrătoșă din nou pe Olga, — vouă am să vă mulțămesec că te-am aflat pe tine iubita mea; voi ați fost razele nutritóre ale amorului nostru și voi veți fi în tótă viața noastră reliquiele cele mai sfinte ale noastre.

Tradusă prin:

Gregoriu Nistor.

Bibliografie.

A aparut:

„Semăntătorul”, Nr. 7 cu următorul sumar: Din viața pictorului Grigorescu Delavrancea. — De sărbători (poezie), Sr. O. Iosif. — Dașmarul (aurelia), Ion Gorun. — Pleacă (poezie) I. Darie. — Din caetul meu. — Dions. — Parța cea mai bună. I. Balta.

— Florea gândului (poezie), A. Vlahuța. — Fabule revêque, I. Gorun. — Străinul (vesuri) V. Bucur. — Kenény István. I. G. — Carnavalul (sonet), Sr. O. Iosif. — Răs-punsuri, Red. Numarul 20 bani. Abona-mental 10 lei pe an. Abonamente se pot face și la redacția foii noastre, trimițându-se banii înainte cel puțin pe 1/2 an.

Posta „Unirea”.

I. S. în P. Mulțumită, a sosit prin țărzi, ultima am comunicat-o, și a doua o lăsam nepomenită. Vă rugăm de altă dată scrieți-ne așa, ca cel în Vimeri să avem scrisoarea.

Semina. Tot în al doilea număr, căci avem mai multe foite scurse, pe care le-am da, să nu mai aștepte. L. R. din Buc. a întredat de tine.

I. M. în V. Nimic, nu vezi rândul.

Mulțumitele publice, vor urma pe rând.

Schimbarea. Așa dar așteptăm reînnoșirea unei activități rodnice. Corespondența a sosit pres- țărzi.

Am primit și achitam abonamentele plăsite de la:

De la Orasna. Posta red. Nr. 6 ex 1901 e greșită; la corectură s-au amestecat 2 încurci tur-ua. Anul 1898 și 1899 sînt achitați; era 1900, 1901 și 1902 sînt în restanță. I. Tr. K. Sz. Mărtin pe 1900 lunile April—Junii. Casina, Aruda și A. S. Orade pe 1902 sem. I. Budinț pe 1902. Bogdana pe 1902. Silba și M. Lechința pe 1902 sem. I. Vad 1901. Cărța-stăveș pe 1897 până la finea an. 1900. Drept quitanță și

document pentru rașuni servese recepția postală și provocarea la reînnoșirea prezentă. Almag, Comiciș, Hidig, Kereszele, Marca, Forț și Somai pe 1902 sem. I. Károly pe 1893 și 1894 până în I. Septembrie. I. H. Gherța și Chima pe 1902 sem. I. Beță și Lamea-Cernat pe 1901. A. M. Birchiș pe 1902. Spring hat Nagy pe 1902 sem. I. Jac. P. în B. pe an. 1895 până la finea an. 1898. Neșos pe 1901.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Insertate.

Nr. 32—1902.

(7) 3—3

EDICT.

După ce Surd Ana gr. cat. din Vișag de unii mitri ca 10 ani și-a părsit pe soțu- leginut Ieu Gavria gr. cat. din Bocin, și ubicaținea aceeaia nu este cunoscută, se citează prin acestea, ca în termen de nu an și o zi, să se prezenteze înaintea forului matrimonial concenente; căci la cas con- trariu, procesul divorțial urzit în contra-i de cătră numitul bărbat se va petruacia și decide și în absența ei.

De la presidul forului matrimonial gr. cat. delegat de I. instanță al districtului propoposel a Morlacei.

Morlacea, în 15 Iannariu 1902.

Ioan Pop
v.-protopop.

Viena I. Kohlmarkt 2. „la porumbul alb“.

recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falone, diaco- nale, sticharii, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandii, plasca- nice, baldachine, prapori etc. cum și tôte utensiliile și vasele sacre de metal, ca disc, ciboriu, cruce, chivot, artoclasie, tricheriu și di- cheriu, cadelnițe, candel, sfeșnice, candelabre etc. tôte pregătite solid și cu prețul cel mai ieftin de fabrică.

Cataloge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER

liferanți de curte ces. și reg. pentru materie de mêtasă și ornamente sacre,

(52) 7—10

Alexandru Gratzel

Comisionar pentru Venerabilul Cler catolic
Viena I. am Lugeck Nr. 3.

Recomandă arcehi și specialiți:

Tamăia Aegyptiană din anul 1901.

I. Specia cea mai nobilă, productul ultim, mărgăritare cu mirosul cel mai plăcut un kilo H. 1-48
II. Stropi fini, mirositori albi un kilo H. 1-15
III. Bucți mari mirositoare, curate un kilo H. —70

Singur acest Aparat dă o „lumină tehnică” și- gură, care arde neîntrerupt de 6—14 ori căte 24 ore cu o facără frumoasă li- niștită.

Candela pentru oleu din sticlă roșie- rubin, vînetă ori verde H. 1-20
Filt-patent pentru un an întreg Nr. O, 1, 2, 3 ori 4 H. 1-40
Acoperămînt aurit H. —70
Strecurătoare pentru oleu cu bumbac H. —18
Pedestal în rezervă din metal H. —12
Cin de alumă și lemn H. —60

Pe lângă acestea o candelă roșie, vînetă ori verde în rezervă. H. 1-20
1 Sticlă de oleu pentru priză fosforesc H. —54
1 Lăduțe de transport și rambursă H. —26

Ulei pentru Aparat din 1901.

Oleul med pentru Aparat se pregătese anume pentru mine din cea mai bună rapită ungară, și să se păstreze în nișce rezervate anume pregătite căte 6 . 8 segrămînt ca oleu crud, apoi după o păcăntă duph rășinat se așază prin o strecurătoare de bumbac în vase, prin ce primesc o flueță extraordinară

Pentru un an întreg. H. 12-42
1 Sticlă împletită pentru 25 litre H. 2-10
Transport la gară și rambursă. H. —30

Lampe bisericesci pompoșe

Pregătite după desămurile unor artiști academici, foarte frumoș și solid învrate, aurite H. 50—
Lampe pentru biserică mai mari H. 90—
Sfîră pentru lampe din căneșcă roșie ita- liană în o lungime de 10 metri ca 6 globuli și ciucuri H. 8-80
Aceleași cu ciucur mari foarte frumoși H. 9-80

Lumină din ceară fină variabilă

Gară amestecarea altor materii 1 kilo H. 2-75
cu următoarele mărimi:

I kilo	à 1	à 2	à 4	à 6	à 8	à 12
cu Jung. g	118	96	79	66	56	47
cu gros. g	3 1/2	2 1/2	2	1 1/2	1 1/2	1 1/2

Mărimea:	à 1 1/2	à 3	à 4	à 6	à 8	à 12
cu lungim. cm.	118	88	72	46	58	44
cu grosim. cm.	3 1/4	2 1/4	2	1 1/4	2	1 1/4

Lumină de ceară sistem francez pentru aprinderea luminelor, care arde frumoș și în stropesc, în rotile de 5 m. costă H. —24

Corn de aprins și stins
din alumă înstruită cu 2 scobe pentru stîmă de ceară sistem francez H. 1-20

Sonerie armoniică
cu 4 clopotei în acordul cel mai curat H. 6—
Cu clopotei mai mari și mai fini H. 8—
Cădelniță și navionica
din argint de china, argint H. 17—

Sticluc de cristal pentru vin și apă, în formă foarte artistică din cristăliul cel mai curat, părechea H. 1-60
Mai mari, părechea H. 1-80
Aurite, părechea H. 1-80
Pentru acestea o tasă mare din argint nouă H. 1-80

Afară de obiectele aci înșirate liferez ori ce articulu pentru biserică și garnice pentru bandatarea ori cărei marțe trimise de mine.

Cu distincă stîmă:
Alexandru Gratzel m. p.

(49) 8—10

(1) 2-10

De la Tipografia „Aurora“ A. Todoran

din GHERLA — SZAMOSUJVÁR să pot procura următoarele cărți:

<p>Cor.</p> <p>Predice pentru Dumineci Tom. I. de Iustin Popiș 4.40</p> <p>Cuvântări bisericești la toate sărbătorile de peste an. de I. Papiș 3.—</p> <p>Cuvântări funebreale iertăciunii pentru diferite cazuri de moarte, întocmite de Ioan Papiș. Un volum de peste 24 ccle 3.—</p> <p>Cathecize pentru pruncii școlari de Tit Bud 80</p> <p>Manna catehetică pentru primii ani școlari de Basiliu Rașu 80</p> <p>Albina și leșul de Aron Boca Velcherianul 20</p> <p>Amintiri din Grecia de T. Bulc 1.20</p> <p>Bocete adevărate cântări la morți, adunate de Ioan Pop Reteganul 80</p> <p>Buchetul. Culegere de cântece cuiese de I. Pop Reteganul broș. 50</p> <p>Barb Cobzarul. Novela orig. de Emilia Luog 20</p> <p>Cântul în școala populară. De Iuliu Pop învățator în Năsăud 60</p> <p>Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrații, de George Simu 50</p> <p>Cartea Plugarilor, sau Povestiri economice despre grădinarul, economia câmpului, creșterea oilor etc. 50</p> <p>Cântăreța. Novela de Dem. Dan 30</p> <p>Chinituri de carii strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul 56</p> <p>125 Chinituri de carii strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul 24</p> <p>Codrean. Craiul codrului de G. Simu 12</p> <p>Cu vârful penei. Scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop. I. Monologe. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare 80</p> <p>Din Povestile lui Esop de Aron Boca Velcherianul 16</p> <p>De când să numesc femeia porumbiță? Poveste de Laur. Ciocbea 20</p> <p>Din trecentul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu. 80</p> <p>Zile negre. Versuri de Petrea de la Cluș 30</p> <p>Gruia lui Novac 20</p> <p>Horea lui Pinteza vitezul 12</p> <p>Ifigenia în Tauria. Tragedia în 5 acte. După Euripide tradusă în versuri de Petru Dulă. 60</p> <p>Carnetul Roșu. O interesantă novela nihilista, tradusă de Moșul 60</p> <p>IONEL. Educaținea unui bun copil, carte pentru părinți și alți educători de V. Gr. Borgovan 2.—</p> <p>Indreptar pentru ortografia română de V. Dumbrașa profesor 24</p> <p>Împărăția țiganilor pe vârful unui plop de A. Boca Velch. 16</p> <p>Istoria P. C. Vergure Maria de Nicula 20</p> <p>Leonat cel tânăr. Istoria în versuri de Ioan Pop Reteganul (cu o ilustrație), o broșură cu conținut foarte glumeț. 20</p> <p>Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Popp 40</p>	<p>Cor.</p> <p>Lira Sionului, sau cântarea sărbătorilor. — Poesii religioase-morale, lucrate după sf. Scriptură de A. Boca Velch. Cu o precuvintare de G. Simu. 50</p> <p>Monologe de Antoniu Pop: Nr. 1. Pe neașteptate 08</p> <p>Nr. 2. Pentru ce am rămas făcău bătrân 16</p> <p>Nr. 3. La anul nou 08</p> <p>Nr. 4. Ce nici prin miute nu mi-a trecut. 08</p> <p>Nr. 5. O pățania 06</p> <p>Merinde de la Școlă, sau învățători pentru popor, culese din ziarul unui școlar de Dr. Georgiu Popa 1.20</p> <p>Miseriile sociale. Novela de P. C. Z. Rovinar 30</p> <p>Musa someșană. Poesii populare române din jurul Năsăudului. Adunate și arangiate de Iuliu Bugnariș. Partea I. Balade 50</p> <p>Nr. 76 și 77. Naratiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. 40</p> <p>Nopti de ernă. Novela pentru popor de G. Simu 1.20</p> <p>Nu mă nita. Colecțiune de versuri funebreale, urmate de iertăciuni, epitafe ș. a. 50</p> <p>Omul. Noțiunile din anatomie și fiziologie de G. Cătană 50</p> <p>Omul și lumea. Cântări funebreale de Aron Boca Velch. 16</p> <p>Opsaguri. Cât cioplite cât pilită și la lume împărțite de Ioan Pop Reteganul. 80</p> <p>Pe pragul mormintului. Versuri funebreale de G. Simu 50</p> <p>Pilde și sfaturi pentru popor de I. Pop Reteganul 60</p> <p>Păcală și Tândală. de G. Cătană 16</p> <p>Părintele Nicolae. Schițe din viața preoților de G. Simu 60</p> <p>Pietatea poporului român sau cântări evlavioase pentru cei ce merg la mănăstire. la locuri sfinte și în procesiuni 20</p> <p>Prietinul săteanului român. Sfaturi în formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de Ioan Pop Reteganul 60</p> <p>Proba de foc. Comedia într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan 30</p> <p>Prin moarte la victorie. C. medie într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan 20</p> <p>Povestile Bănătuului. De George Cătană învățator. Tom. I 50 fl. Tom. II. 50 fl. Tom. III. 50 fl. Tote 3 la olată 1.30</p> <p>Reguli și sfaturi bune pentru pruncii școlari, de Ar. Boca Velcherianul 20</p> <p>Risete și zimbete de T. V. Gheaja 60</p> <p>Românul în sat și la oște, de Ioan Pop Reteganul 30</p> <p>Sfaturi de aur sau calea cără fericire. de Aron Boca Velcherianul 50</p> <p>Starostele, adevărate Datini de la nunțile Românilor Ardeleni. Adunate de Ioan Pop Reteganul 30</p> <p>Schițe din Italia de T. Bulc 2.—</p> <p>Suspini și zimbire. Poesii și prosă, de Ant. Pop 80</p> <p>Țiganul la mănăstire. Poveste în versuri, de Ar. Boca Velcherianul 16</p> <p>Țiganul în raiu. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul 16</p>	<p>Cor.</p> <p>Trandafiri și violele. Poesii populare de Ioan Pop Reteganul 60</p> <p>Ultimul sicahstru. Tradițiune de G. Simu 12</p> <p>Un cuvint către frații români despre fioxera omenimii sau vinurul de Aron Boca Velch. 20</p> <p>Zina câmpiei de Aron Boca Velcherianul 16</p> <p>Versuri de dor adunate din poezii române de A. Orar general pentru școala română cu 6 clase cu un sugur învățator de G. Magiar, învățator. 80</p> <p>Viața P. C. Vergure Maria de C. Darabaut 30</p> <p>Zidirea lumii, Adam și Eva, originea sf. Crucii și 12 Vineri de Ioan Pop Reteganul 16</p> <p>Cărți de rugăciuni:</p> <p>Icona sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești, frumos ilustrată. Prețul unui exemplar legat 1.—</p> <p>Mărgăritarul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericești, frumos ilustrată. Edițiunea IV. Prețul unui exemplar legat 1.—</p> <p>Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericești, foarte frumos ilustrată pentru pruncii școlari de ambele sexe. Prețul unui exemplar legat frumos. 44</p> <p>Carticică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambele sexe. Cu mai multe icone frumoase. Un exemplar broșe 16 legat. 20</p> <p>Din literatura pop. de Dom. Dogariș:</p> <p>Nr. 1. Moș Toma Bădiceanu 12</p> <p>2. Din viața unui haiduc „Vlad hoțul”. 12</p> <p>3. Înșurătorea sorașului 12</p> <p>4. Fiul bucătăresei 12</p> <p>5. Văcărelul 12</p> <p>6. Diana, zina munților 12</p> <p>7. Cine dialoguri întocmite pentru pruncii școlari 20</p> <p>8. Spiridon și Nicolae, basm. 12</p> <p>9. Ful Oil, basm. 12</p> <p>10. Povestiri și anecdote populare 20</p> <p>Biblioteca teatrală a „Aurorei”:</p> <p>Nr. 1. Calea dreaptă a cea mai bună. comedie într'un act 20</p> <p>Nr. 2. Paza Maicii Sfinte, dramă în 4 acte 24</p> <p>3. Otrava de hărcioagi, comedie într'un act 16</p> <p>4. Pedepsirea vanității, dramă într'un act. 20</p> <p>5. Disertația fără voie, comedie într'un act 20</p> <p>6. Crescătorul, comedie într'un act. 20</p> <p>7. Otrava fumească, comedie într'un act 20</p> <p>8. Distragați comedie într'un act 40</p> <p>9. Iléna Cosinzéna, presă în 5 acte 30</p> <p>Abonați:</p> <p>Novela de V. Ranta Buticescu tom I., care e sub presă și va apăre în Martie a. c. — Prețul de abonament cu porto francoat 12.20</p>
---	--	--

Tot de aici să pot procura tot soiul de cărți și recuise școlare, tipărituri oficioase, hârtii, recuise de scris și altele.

Tipografia noastră primește spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate. Cataloge să trimit gratis și franco ori și cui. — Venzătorilor să dă rabatul cuvenit. — Comandele siut a să adresa la

Tipografia Aurora în Gherla — Szamosujvár

Premiat la Expuzițiunea internațională din Chicago 1898.

Fabrica Curții ces. reg.

pentru lucrări în

BRIX &

proprietari ai crucii

(2) 2-12

de aur cu

în Viena I. Dorotheergasse 5. pregătește

LUCRURI BISERICESCI DIN METAL

pe cum chivoturi, potire, cruci, felinare, candelă, cadelăbre etc., cu prețurile cele mai letine.

Cataloge ilustrate, desemnuri, fotografi sau preliminară se trimit la do-

riunță gratuit. Să primește ori ce obiecte pentru aur, argințit, ori ob-

ducere cu bronz, pe cum și ori și ce reparatură.

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllőszög—Blaș.

(valabil din 1 Oct. 1901).

<i>Sosesc</i>			<i>Pléca</i>		
1. <i>De către Teiuș:</i>			1. <i>Cătră Teiuș:</i>		
Tren accelerat,	9:04	dim.	Tren mixt.	12:58	d. a.
„ mixt.	2:26	d. a.	„ accelerat.	7:35	sara
„ personal.	1:02	noptea	„ personal.	2:23	noptea
2. <i>De către Copșa:</i>			2. <i>Cătră Copșa:</i>		
Tren mixt,	12:56	d. a.	Tren accelerat.	9:05	dim.
„ accelerat.	7:34	sara	„ mixt,	2:28	d. a.
„ personal,	2:21	noptea	„ personal	1:07	noptea
3. <i>De către Săvárud:</i>			3. <i>Cătră Săvárud:</i>		
Tren personal,	8:48	dim.	Tren mixt	3:25	noptea
„ mixt.	6:50	sara	Tren personal.	2:48	d. a.